

Alpe - evropski vodni zbiralnik:
Združeni narodi so leta 2010 pravico do
ciste vode razglasili za človekovo
pravico, leto 2013 pa razglasili za
mednarodno leto sodelovanja na področju
voda.

Bo alpski vodni zbiralnik pristal v zasebnih rokah?

Predlog Bruslja o privatizaciji oskrbe z vodo povzroča hudo kri. V nadaljevanju o vsebini direktive in uspešni civilni iniciativi, ki želi prepreciti njeno sprejetje, in o tem, zakaj sploh potrebujemo skupno strategijo za alpski prostor in tudi za Evropo.

Nova direktiva naj bi razjasnila položaj glede podeljevanja vodnih koncesijskih pogodb: ce bi občine področje vodne oskrbe deloma ali v celoti privatizirale, bi morale razpis objaviti na celotnem območju Evropske unije. Na razpisu bi zmagala najboljša ponudba. O tem, kdo in pod kakšnimi pogoji bo prebivalcem dobavljal vodo, so občine doslej odločale same.

Privatizacija skozi zadnja vrata

Predlog direktive - Evropski parlament bo o njem odločal še to pomlad - je povzročil veliko razburjenja. Zveze občin opozarjajo, da občinska podjetja velikim koncernom ne bodo mogla konkurirati, prav tako bo težko izpolnjevati zahteve glede cene, kakovosti in okoljevarstva. Posledica take ureditve bo draga in slaba voda. Natančno to se je že zgodilo v Grenoblu in Celovcu, ki sta pred časom privatizirala oskrbo z vodo - danes pa je voda spet v javnih rokah. Mesto Grenoble celo uradno podpira evropsko civilno iniciativo "Voda - človekova pravica", ki jo je doslej podpisalo že milijon državljanov EU in s tem pozvalo Evropsko komisijo, naj "gospodarjenje z vodo umakne iz nacrtja za uvedbo liberalizacije". Za občine, ki bodo od leta 2020 več kot 80 odstotkov prometa ustvarile znotraj meja lastne občine, javni razpis ne bo potreben. Javna komunalna podjetja pa poleg vode svoje prebivalce oskrbujejo tudi s plinom in električno energijo, oskrbujejo pa lahko tudi sosednje kraje. Ker električna energija ustvarja ponavadi več kot 20 odstotkov prometa, bo za oskrbo s pitno vodo v prihodnje potreben razpis. S tem pa se bo privatizacija uveljavila skozi zadnja vrata, so prepričani kritiki. V Bruslju pa se ta razprava marsikomu zdi kot nevihta v kozarcu vode.

Skupna strategija za alpski prostor

Privatizacija prinaša več konkurence, istocasno se bodo povečale zahteve po rabi vodnih virov. Zaradi posledic podnebnih sprememb - manj padavin, vedno pogostejša sušna obdobja poleti in občutno manjše količine snežnih padavin pozimi - bo razpoložljiva količina vode iz Alp močno omejena, napovedujejo znanstveniki. Konflikti med oskrbo z vodo, energetiko, turizmom in varstvom narave se bodo še zaostri. Danes se z vodo iz alpskih rek oskrbuje 170 milijonov ljudi - izključne pravice nad izkoriščanjem vodnih virov zato ne smemo prepustiti posameznim koncernom, temveč mora ta ostati v rokah javnih služb, zahteva CIPRA. Še več, o trajnostnem ravnanju z vodo potrebujemo skupno strategijo alpskih držav in Evropske unije. O tem, kdo je odgovoren za trajnostno rabo vode na območju Alp, pa bo CIPRA razpravljala na svoji letni konferenci, ki bo jeseni 2013 v Italiji. Povezava na civilno iniciativo, dosje v Ciprini zbirki Compact na temo voda in podnebnih sprememb, ter na ostale vire:

www.cipra.org/de/alpmedia/dossiers/23, <http://derstandard.at/1358304543578> (de),
www.europarl.europa.eu/document/activities (en)

Novice iz CIPRE

Skalnemu pušcavarju grozi izumrtje:
župan švicarske občine Ramosch v filmu
pojasni, zakaj je zaradi varstva tega

Cas je za skalnega pušcavarja in mocerada

Kaj storiti, da se biotska raznovrstnost v Alpah ohrani? CIPRA odgovarja na to vprašanje v svojem kratkem filmu z naslovom "Za skalnega pušcavarja in mocerada. Kako alpske občine povezujemo življenjske prostore".

V Alpah živi okoli 43.000 živalskih in rastlinskih vrst. Tolikšna pestrost se bo ohranila tudi v prihodnje, a le v primeru, da bomo ohranili njihove habitate in med njimi ustvarili povezave - zaradi prehranjevanja, spanja in razmnoževanja mora biti namreč živalim omogočeno, da

se selijo. Primer za to je srnjad, ki na golih poljih ne najde več zatocišča in jih tudi ne more več preciti. Ena od posledic je tako sokrvnost.

Politika in upravni organi lahko na več načinov, tudi z manjšimi ukrepi, poskrbijo za zagotavljanje povezanosti v naravnem okolju. Kako to doseči, prikazuje CIPRA v kratkem filmu "Za skalnega puščavarja in mocerada", ki ga je nedavno predstavila javnosti. O tem, kaj pomenijo za človeka in naravo povezani habitati, v filmu govorijo predstavniki občin z JužneTirolske, iz Engadina in departmaja Isère.

Petnajstminutni film si je mogoče ogledati na:

www.cipra.org/de/presse/medienmitteilungen, www.alpine-ecological-network.org

Novice iz Alp

Zavarovana območja ustanovila svoje društvo

Mreža zavarovanih območij v Alpah (ALPARC) ni več pod okriljem Stalnega sekretariata Alpske konvencije, saj je ustanovila svoje društvo: cilj je še učinkovitejše izvajanje Alpske konvencije.

Mreža zavarovanih območij v Alpah (Alparc) je pobuda za izvajanje Alpske konvencije, ki jo je javnost sprejela z naklonjenostjo. 18. januarja je 34 zavarovanih območij iz vseh alpskih držav skupaj z regijama Rona - Alpe in Provansa - Alpe - Azurna obala (PACA) ustanovilo društvo Alparc. Tako se bo vsealpsko sodelovanje med zavarovanimi območji in uresničevanje skupnih projektov še bolj okrepilo. Mreža je bila pred 17 leti ustanovljena kot "ohlapno" združenje, njena pglavitna naloga je bila izvajanje Protokola Alpske konvencije o varstvu narave.

Mreža deluje od leta 2006 znotraj Stalnega sekretariata Alpske konvencije in ima status delovne skupine (task force), ki se ukvarja s problematiko zavarovanih območij. Dogovor, ki ureja sodelovanje s sekretariatom, se bo iztekel konec leta. Zavarovana območja so zato z alpskimi državami že dlje časa iskala ustrezno rešitev: z ustanovitvijo društva bo urejen pravni položaj mreže, ki bo dobila lasten sekretariat s sedežem v Chambéryju, to pa bo omogočilo tudi več manevrskega prostora. Sodelovanje z organi Alpske konvencije ureja Memorandum o sodelovanju. Najpomembnejši delež finančne podpore bo mreži tudi v prihodnje zagotavljala francoska država skupaj z obema ustanovnima članoma PACA in Rona-Alpe. Preostale alpske države kot doslej Lihtenštajn, Nemčija in Švica naj bi projekte finančno podpirale po svojih možnostih.

Alparc je zgodba o uspehu: k novemu društvu je pristopila že približno tretjina alpskih zavarovanih območij, ki imajo lastne kadre, torej upravo parka ali informacijsko središče. Njen uspeh pa se kaže še v tem: nobeni drugi mreži kot Alparcu doslej ni uspelo pojasniti tolikšnemu številu obiskovalcev Alp, kaj je Alpska konvencija in zakaj jo potrebujemo. Viri in več informacij na: www.alparc.org

Zeleni svetovni prvenstvi na snegu

Schladming in dolina Val di Fiemme nameravata organizirati okolju prijazni svetovni prvenstvi in tako postaviti nova merila: predvidena je uporaba posode za enkratno uporabo, ki je primerna za kompostiranje, ekološkega papirja, okolju prijazen bo tudi lokalni ogrevalni sistem.

Organizatorji smučarskega svetovnega prvenstva v Schladmingu/A in svetovnega prvenstva v nordijskem smučanju v dolini Val di Fiemme stavijo na trajnostni razvoj, saj naj bi to bili "zeleni" ter "ekološko in trajnostno naravnani" športni prireditvi. V Val di Fiemme so zato plakati in papir, na katerem so natisnjena sporočila za medije, kakor tudi les, iz katerega so narejene tribune, opremljene z okoljskim certifikatom za trajnostno gospodarjenje z gozdovi PEFC. Okoljske organizacije so se na to že kritično odzvale z ugotovitvijo, da je za vožnjo v uporabi le nekaj hibridnih avtobusov, to pa ni alternativni projekt mobilnosti.

V Schladmingu posvečajo trajnostni mobilnosti posebno pozornost. Avtobusna in železniška podjetja imajo v ponudbi dodatne vožnje in vagone. Na redni liniji vozi električni avtobus. Okolju prijazen promet je eden od petih ukrepov, za katere so se v Schladmingu izrekli v posebni listini za trajnostni razvoj: tako je predvideno, da se bo stregla samo kava iz trajnostne proizvodnje v kozarcih za večkratno uporabo ter hrana z živili domačega porekla v posodi za enkratno uporabo, ki je primerna za kompostiranje. Vsi objekti svetovnega prvenstva so ogrevani na biomaso, sicer pa želijo v regiji Schladming do leta 2030 postati energijsko samozadostni.

A kritiki so prepričani, da naj bi nova cistilna naprava in fotovoltaični sistem na strehi kongresnega centra, ki lahko sprejme 2.000 ljudi, le prikrila enormno porabo energije za športni dogodek. Samo z električno energijo, ki jo za obratovanje potrebujejo snežni topovi, bi lahko oskrbeli več tisoč enodružinskih hiš. Na 4.500 prebivalcev Schladminga pride 7.500 parkirišč, za kar je bilo porabljenih 400 mio. evrov. Na vprašanje, kdo bo pozneje uporabljal ogromne objekte, ni jasnega odgovora. Marsikdo tako trajnostnost svetovnega prvenstva vidi samo v dolgovih.

Viri in več informacij na: www.acquistiverdi.it/news/2013/01/07/fiemme (it), www.rinnovabili.it/categoria-eventi (it), www.tagesschau.de/ausland (de), www.nachhaltigkeit.steiermark.at/cms/ziel (de), www.kleinezeitung.at/sport/schi (de)

Ustavimo motorne sani!

Naravovarstveniki v Italiji zahtevajo prepoved rekreativne vožnje z motornimi sanmi. V Ticinu tako prepoved že imajo, a okoljske organizacije dobro vedo, da se ta pogosto ne upošteva.

Za vožnjo z motornimi sanmi je v švicarskem kantonu Ticino leta 2008 zacela veljati stroga zakonska ureditev. Vožnja s tovrstnimi vozili je po zasneženih poteh dovoljena le do stanovanjskih hiš. Motorne sani lahko sicer uporabljajo tudi v turističnih zimsko-športnih središčih, v kmetijstvu in gozdarstvu, prav tako pa jih lahko uporabljajo tudi lovski inšpektorji. V Italiji take ureditve nimajo, zato okoljevarstvene organizacije vnovic zahtevajo, da se za to področje uredi zakonska podlaga na nacionalni ravni. Alpe niso zabavišni park, taka vozila pa povzročajo hrup in s tem motijo naravo in vse, ki v njej iščejo sprostitev. Prav v zimskem času so bivanjske razmere za živali še težje (mraz, pomanjkanje hrane), zato toliko bolj potrebujejo tišino in varen življenjski prostor.

Da se zakoni ne spoštujejo dosledno, se v planinskih društvih in okoljskih organizacijah, kot sta Pro Natura Ticino in Mountain Wilderness, še kako dobro zavedajo. Vožnjo z motornimi sanmi kot prostocasno dejavnost v Ticinu tržijo, ceprav jo zakon prepoveduje, deloma jo tolerirajo celo oblasti. Združenja zato javno pozivajo ljudi, da na njihovih spletnih straneh prijavijo primere vožnje z motornimi sanmi, ki motijo divjad in pohodnike.

Viri in vec informacij na: www.mountainwilderness.it/news/displaynews (it), <http://mountainwilderness.ch/fr/projets/silence-offroad/> (fr), www.pronatura-ti.ch/comunicati_stampa (it)

EU bo zaščitila gorske proizvode

Zdaj je postalo uradno: Evropska unija priznava "gorske proizvode" kot navedbo kakovosti. A koliko "gorskega" se dejansko skriva v takem produktu?

V Evropski uniji sedaj obstaja oznaka "gorski proizvod" v smislu neobvezne navedbe kakovosti za živila. Na začetku leta je namrec zacela veljati Uredba Evropskega parlamenta in Sveta o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil. Produkti, ki se tržijo zaradi svojih posebnih lastnosti, v tem primeru gorskega porekla, bodo morali v prihodnje dokazljivo izvirati z gorskih območij, kar velja tako za živila kot za proizvode živalskega izvora. Surovine, torej tudi krma za živali, morajo izvirati zlasti z gorskih območij. Doslej so v Evropski uniji na tem področju obstajala številna različna pravila in različne oznake.

Koliko "gorskega" bodo morali tovrstni proizvodi dejansko vsebovati, pa bo Evropska komisija morala še določiti. Na začetku februarja 2013 je o tem objavila prvo študijo, iz katere izhaja, da se zahteve za uvedbo posebnega znaka za proizvode z gorskih območij ne bi smele pojmovati prestrogo. Pogosto se namrec zgodi, da morajo gorski kmetje, denimo, dokupovati krmo iz nižinskih predelov, če želijo rediti živali pod posebnimi pogoji. Prav tako na gorskih območjih ni mogoče predelati prav vseh proizvodov. Priporočljiv kriterij za podelitev te oznake je, da se dodana vrednost "gorskega" proizvoda ustvarja pretežno na gorskem območju.

Viri in vec informacij na: <http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies> (en), www.lk-salzburg.at (de), www.euromontana.org/actualites (fr), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32013R0017:en:HTML>, www.europarl.europa.eu/document/activities (en)

Vidra se vrača

Zadnjega predstavnika te živalske vrste so videli pred več kot pol stoletja. A zdaj je vidro ujela videokamera. Se vitki lovec vrača v italijanske Alpe?

V kratkem filmu vidimo najverjetneje samčka Lutre lutre. Tega je januarja posnela videokamera, ki je bila postavljena ob enem od južnotirolskih vodotokov. V Evropi je plahi sesalec na seznamu ogroženih živalskih vrst: v avstrijskem delu Alp naj bi živel 50 osebkov, medtem ko jih v Italiji živi skoraj 200, a so jih doslej opazili le v srednji in južni Italiji. Zadnje vidro na območju italijanskih Alp so videli leta 1958, zato je vitki sesalec na območju Trentina - Južne Tirolske veljal za izumrlo živalsko vrsto. Zdaj naj bi se pokazalo, koliko vider se je dejansko vrnilo v svoj prvotni življenjski prostor v Alpah.

Zadnja leta se vidrino življenjsko območje širi severno od Alp, in sicer od Štajerske in francoskega Centralnega masiva, kar pomeni, da bi se vidra lahko kmalu ponovno naselila v Švici. Katere habitate uporabljajo živali v alpskem prostoru, želi ugotoviti projekt "Lutra alpina". Terenska dela v okviru tega projekta so se končala že preteklo jesen, modele in sklepne ugotovitve pa lahko pričakujemo do leta 2014.

Viri in vec informacij na: <http://trentinocorrierealpi.gelocal.it/cronaca/2013> (it), www.sonntagszeitung.ch/wissen (de), www.prolutra.ch (de/fr)

Podeljena alpska nagrada za varovalni gozd

Delovna skupnost alpskih gozdarskih društev je konec januarja podelila alpsko nagrado za varovalni gozd 2012. V nadaljevanju kratek opis nagrajenih projektov.

Delovna skupnost alpskih gozdarskih društev od leta 2006 dalje nagrajuje projekte, ki na zgleden način prispevajo k ohranjanju in izboljšanju varovalnega gozda ter ozaveščanju ljudi o njegovem pomenu za Alpe, saj je prav varovalni gozd tisti, ki varuje človeka in infrastrukturo pred naravnimi nesrečami, kot so padajoče kamenje ter zemeljski in snežni

plazovi. Nagrado je združenje v letu 2012 podelilo v šestih kategorijah: v kategoriji Komuniciranje z javnostjo je nagrado prejela gozdna doživljajska pot, ki so jo odprli v lanskem juniju (Abenteuerwald Erlebniswelt Lesachtal/A). Tirolska občina Wildermieming je nagrado prejela za trajnostno rabo svojih gozdov, saj lastniki gozdov, lovci, občina, turizem in pašno gospodarstvo zastopajo enake interese, ko gre za načrtovanje in rabo gozda, poleg tega pa z uporabo biomase iz borovega gozda letno privarčujejo 350.000 litrov kurilnega olja.

Clani delovne skupnosti alpskih društev za ohranjanje gozdov so bavarska, graubündenska, koroška, lihtenštajnska, sanktgallenska, južnotirolska, tirolska in vorarlberška gozdarska društva. Projekte, ki se želijo potegovati za alpsko nagrado za varovalni gozd 2013, je mogoče pri lokalnem gozdarskem društvu prijaviti do 1. oktobra. Podelitev nagrad bo 17. januarja 2014 v Švici.

Viri in vec informacij na: www.arge.forstvereine.eu/schutzwaldpreis (de), www.erlebnis-lesachtal.at/ (de/it/en), www.wildermieming.tirol.gv.at/cms/index.php (de)

Prireditve

Festival/koncert: **120 planinska Zveza Slovenije** . 27.2.2013 – 27.2.2013. Ljubljana. Jezik: de, sl. Organizira: Planinska zveza Slovenije, Ljubljana/SI. [Vec o tem »](#)

Festival/koncert: **Pomladni teden v Alpah**. 4.3.2013 – 8.3.2013. Bozen/Bolzano. Jezik: en. Organizira: Ständiges Sekretariat der Alpenkonvention, Innsbruck/AT. [Vec o tem »](#)

Interna seja/skup: **52. seja Stalnega obdora Alpske Konference**. 7.3.2013 – 8.3.2013. Bozen. Organizira: Ständiges Sekretariat der Alpenkonvention, Innsbruck/AT. [Vec o tem »](#)

Delavnica/seminar: . 6.4.2013 – 6.4.2013. Organizira: Mountain Research Initiative MRI, c/o Institute of Geography, University of Berne, Bern/CH. [Vec o tem »](#)

Razstava: **Razstava Življenje pod Triglavom** . 4.3.2013 – 8.3.2013. Ljubljana. Jezik: de, sl. Organizira: Planinska zveza Slovenije, Ljubljana/SI. [Vec o tem »](#)

Saj ni res, pa je!

... tekaci bodo drveli po belem snegu, hitrostni drsalci po belem ledu, biatlonci skozi belino snežnega meteža. Olimpijske igre v Švici bodo snežno bele. In tu prav nič ne pomagajo opozorila okoljevarstvenikov, vseh, ki želijo narediti svet boljši, ali pa samosvojih mislecev o crnih luknjah, ki jih bo povzročila eksplozija cen, o zelenih smuciščih, ki bodo posledica podnebnih sprememb, in o Engadinu, ki bo sivo obarvan zaradi prekomerne pozidave. Graubünden bo veliki dogodek pripeljal nazaj na sneg, pa naj stane, kar hoče. Promotorji že vedo: obilica snega v St. Moritzu je zajamcena. V novoletnem casu ostanki kokaina v odpadnih vodah tega imenitnega, elegantnega in ekskluzivnega turisticnega kraja dosegajo najvišje vrednosti v svetovnem merilu. No, ce bi Olimpijske igre vendarle doživele polom, bi lahko vzdušje še vedno lahko razvredril caj, pripravljen iz santmoriške vode ...

Viri in vec informacij na: Pro Natura Magazin 01/2013, S. 3, www.olympia-nein.ch/go/aktuelles/meldungen (de)